

Motion till riksdagen 2005/06:N479

av Lars Lindén m.fl. (kd)

Utgiftsområde 19 Regional utveckling och utjämning

Motionen delad mellan flera utskott

1 Sammanfattning

Den socialdemokratiska regeringen har under alla år vid makten inte lyckats åstadkomma regional utjämning och utveckling i Sverige. Situationen har snarare försämrats än förbättrats. Kristdemokraternas mångåriga kritik av den förda politiken har nu delvis fått stöd av Riksrevisionen. De har i en rapport i mars 2005 visat på de stora brister som föreligger i regeringens hantering av dessa frågor. Rapporten påpekar att den regionala utvecklingspolitiken är oklar och att det finns behov av en ökad tydlighet i den regionala stödgivningen.

Cirka 25 procent av Sveriges befolkning bor i områden med brist på bostäder, brist på arbetskraft, höga boendekostnader, stora trafikproblem. Samtidigt bor nästan lika många människor i inlands- och glesbygdskommuner som har motsatta problem. Arbetslöshet, tomma bostadsområden och minskade skatteintäkter skapar obalans och försämrad livskvalitet.

För att varaktigt vända trenden för den svenska glesbygden krävs tillväxtfrämjande åtgärder. Satsningar på infrastruktur i glesbygd är nödvändiga för att näringslivet ska kunna överleva.

Kristdemokraternas näringspolitik skulle radikalt förbättra näringslivsklimatet i Sverige, inte minst i glesbygd. För att fler människor ska kunna starta och driva framgångsrika företag måste skatterna sänkas och reglerna som omgärdar företagen förenklas. Dessutom måste attityden gentemot företagande och företagare förbättras, inte minst från myndigheternas sida. Generellt förbättrade villkor för alla företag och företagare skulle ge bättre resultat också i vårt lands svaga regioner än vad riktade stöd gör, eftersom de ofta har dålig träffsäkerhet och kort livslängd.

Turistsektorn har enorm potential – inte minst för glesbygden. Vi är övertygade om att Sverige kan lämna platsen som ett av EU:s sämsta länder när det gäller turism. För att nå en plats i mitten på denna lista krävs en fördubbling av den svenska turismen. En sådan utveckling skulle kunna skapa över 100 000 nya arbetstillfällen. Därför föreslår Kristdemokraterna kraftfulla satsningar på turistfrämjande åtgärder vilka skulle ge nya arbeten i hela lan-

Fel! Okänt namn på

det, särskilt viktigt är detta för glesbygden. Sverige behöver inte vara sämst i Norden på turism. Turistsatsningen skulle, tillsammans med en del andra regionalpolitiska värdefulla projekt, vara en verkningsfull, konkret regionalpolitik, som skulle skapa varaktiga positiva effekter för utsatta delar av Sverige.

Turistfrämjande ligger under utgiftsområde 24, näringsliv. Därför för vi över 100 miljoner kronor per år till utgiftsområde 24 och anslaget Turistfrämjande.

I motionen tar vi också upp vårt förslag att Kristdemokraterna avsätter också 500 miljoner kronor i vårt budgetalternativ för att återställa bankernas förmånsrätt till 100 procent av företagsinteckningen.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Innehållsförteckning.....	3
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
4	Kristdemokratiska principer för regional utveckling.....	5
5	Näringslivet är grunden för välfärden	6
5.1	Risckapitalförsörjning	7
5.2	Kvittning av förluster mot intäkt av tjänst.....	8
5.3	Infrastruktur för tillväxt, säkerhet och miljö	8
5.4	Bilen – en nödvändighet.....	8
5.5	Flyg nödvändigt på fler orter.....	8
5.6	Kommunikationsminister	9
6	Politik för regional utveckling.....	9
6.1	Kommunernas roll i den regionala politiken	10
6.2	Regionutveckling	10
6.3	Avskräckande byråkrati, löses på ”servicecentret”	11
6.4	Grundservice	11
6.5	Medborgarkontor.....	11
6.6	Kommersiell service.....	12
6.7	Offentlig upphandling	12
6.8	Kultur	12
6.9	Entreprenörskap bör uppmuntras i skolan	13
6.10	Arbetskraftsinvandring.....	13
7	De nya tillväxtprogrammen.....	13
8	Universitetens och högskolornas uppgift	14
9	Näringslivet.....	14
10	Jord- och skogsbruk	15
11	Satsa på marknadsföringen av Sverige som turistland	15
12	Den europeiska sammanhållningspolitiken	16
13	Anslagen.....	17
13.1	Satsning på turism ger nytt liv i gles- och landsbygden	17
13.2	Landsbygdslån.....	18

Fel! Okänt namn på

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principer och mål för regional utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om näringslivsklimatets betydelse för regional utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av god riskkapitalförsörjning för regional utveckling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förmånsrätten.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvittning av förluster mot intäkt av tjänst.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om infrastrukturen.³
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas roll för den regionala utvecklingen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsning på den svenska turistnäringen.
9. Riksdagen anvisar med ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag, tkr	Anslagsändring, tkr
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder (medel till regeringens disposition)	1 460 800	-15 000
Medel flyttas till satsning på turism under utg.omr. 24		-100 000
33:2 Landsbygdslån	15 000	-5 000
Totalsumman för hela utgiftsområdet	3 332 866	-120 000

¹ Yrkande 4 hänvisat till LU.

² Yrkande 5 hänvisat till SkU.

³ Yrkande 6 hänvisat till TU.

4 Kristdemokratiska principer för regional utveckling

Ett samhälle byggs underifrån ur naturliga gemenskaper som familjer, grannskap, byalag. Mindre samhällen bildar i sin tur större lokala och regionala politiska gemenskaper, kommuner och regioner. Därefter finns den statliga nivån och till slut kommer internationella organisationer som EU och FN. Varje nivå är ägnad att lösa uppgifter som inte på ett tillfredsställande sätt kan lösas på en lägre nivå. Varje gemenskapsnivå är således i första hand kompletterande till de lägre och inte avsedda att ersätta eller beröva dem vare sig deras uppgifter eller frihet.

De naturliga gemenskaperna motiverar en maktfördelning sinsemellan. En familj har sina uppgifter och mål, som inte kommunen ska ta över. Familjen har också rättigheter, som kommunen ska respektera. På samma sätt har kommuner och regioner (landsting) uppgifter och mål, som staten inte ska ta över. För regionerna finns det viktiga övergripande uppgifter, som inte kommunerna vare sig på ett ändamålsenligt eller effektivt sätt kan hantera var för sig. Kommunala och regionala rättigheter ska respekteras av staten, såsom de har erkänts av staten genom den kommunala självstyrelsen. I detta sammanhang är det relevant att även använda begreppet regional självstyrelse. Även regional självstyrelse måste respekteras av statsmakterna.

Bevisbördan ligger exempelvis på staten i förhållande till kommunerna att motivera, varför staten ska bestämma i uppgifter som ligger eller borde ligga på kommunerna respektive regionerna/landstingen. Ytterligare en logisk konsekvens är att regering och riksdag skapar en ekonomiskt stabil grund för den kommunala respektive regionala självstyrelsen med legitima och stabila skattebaser.

Alla människor ska oavsett bostadsort kunna få del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att försörja sig och utveckla sin bygd. Detta är en konsekvens av solidaritetsprincipen. En väl utbyggd infrastruktur är ett av de viktigaste medlen för att skapa goda förutsättningar för hela Sveriges utveckling. En annan är ett ekonomiskt utjämningsystem så att ekonomiskt svagare kommuner kan erbjuda sina medborgare en rimlig grundservice. Ytterligare en förutsättning är att de lokala och regionala förutsättningar som finns i form av naturresurser och mänsklig kompetens ska stödjas och främjas.

Den regionala utvecklingspolitikens främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. Enligt kristdemokratisk uppfattning byggs livskraftiga regioner när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Eldsjälar som brinner för en idé kan betyda mycket för en bygds utveckling. Vi vill ge dem verktyg så att dessa idéer kan förverkligas.

Den regionala utvecklingspolitiken kan och ska inte ersätta processer som dessa men väl underlätta dem. I första hand sker det genom generella åtgärder ägnade att ge goda förutsättningar för näringslivet. Lands- och glesbygdens kännemärke är småföretagande. Avgörande för välfärd och tillväxt är att

Fel! Okänt namn på

människor som driver dessa tusentals små verksamheter kan verka i ett näringslivsklimat som är uppmuntrande och underlättande. Alltför ofta möts vi av det motsatta, att man tycker att de offentliga regelverken är krångliga, svårförståeliga och betungande. Regelverken motverkar ofta sitt syfte. Ytterligare förutsättningar för lands- och glesbygd är ett väl underhållet och utbyggt väg- och järnvägsnät för effektiva kommunikationer.

När till exempel Banverket och Vägverket upprättar sina planer för framtida investeringar måste de ta ett större helhetsansvar för hur olika beslut påverkar hela regionens utveckling och förutsättningar att leva vidare. Alternativ finansiering av olika väg- och järnvägsprojekt måste alltid belysas för att i möjligaste mån tidigarelägga lönsamma projekt och därmed trygga en god regional utveckling. Det krävs ett utvecklat skol- och utbildningssystem. Bosättning både kan och ska underlättas. Nätverk ska skapas som målmedvetet och effektivt främjar tillgång till arbete för medflyttare. Så skapas möjligheter för arbetsmarknaderna att vidgas. Ny teknik föder också möjligheter till decentralisering av tjänsteproduktion, beslutsfattande och tillverkning. Därför är det viktigt att denna nya teknik också blir tillgänglig i glesbygd.

Målet är att hela Sverige ska leva och att varje kommun, region och lands-ting ska vara ett fungerande samhälle, där människor kan få sina grundläggande behov av boende, arbete, service, rekreation, gemenskap och kultur tillgodosedda.

5 Näringslivet är grunden för välfärden

Goda förutsättningar för näringslivet är en av de viktigaste förutsättningarna för en levande gles- och landsbygd. I Kristdemokraternas motion på utgiftsområde 24, "Näringsliv", föreslår vi en rad viktiga åtgärder för ett bättre fungerande näringsliv. I vår budgetmotion utvecklar vi förslag som är av särskilt stor betydelse för en livskraftig utveckling över hela landet med sikte på att förbättra villkoren för de små företagen, som är lands- och glesbygdens kännetecken.

Det räcker inte med förändringar enbart på arbetsmarknadsområdet för att minska den höga arbetslösheten. Näringslivspolitikerna måste ge stabila, goda och förenklade villkor för fler och växande företag. Det privata näringslivet har varit, är och kommer att vara ryggraden för Sveriges välfärd. De nya jobben skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag. Kristdemokraterna anser att det är av största vikt att förbättra för framför allt de små och medelstora företagen. Det behövs ett bättre företagsklimat i Sverige. Direkt företagsfientliga regler, som exempelvis förtida inbetalning av moms, ska avskaffas. Riskkapitalavdrag som förbättrar särskilt småföretagens kapitalförsörjning måste införas. Det är allvarligt att regeringen talar, vitt och brett, om att den nu minskar regelbördan. I verkligheten har regelverket utökats med 1 750 regler sedan regelförenklingsarbetet satte i gång 1998.

Kristdemokraternas mångåriga krav på ett avskaffande av arvs- och gåvoskatterna har nu regeringen äntligen genomfört. Många år för sent – men bättre sent än aldrig.

Den privata sektorns andel av den totala ekonomin behöver öka. Därför är det olyckligt – även när det gäller villkoren för företagande – att så många fortfarande uppfattar det som om staten har huvudansvaret för våra liv. Den höga skattenivån, inte minst på arbete, som krävs för att finansiera ett sådant offentligt åtagande försvagar dessutom tillväxtkraften i ekonomin och de nya jobben blir färre. Nedan följer några förslag för ett bättre företagsklimat.

5.1 Riskkapitalförsörjning

Riskkapitalförsörjningen är ett stort problem i glesbygd där låga fastighetsvärden betyder brist på realsäkerheter. Detta påverkar såväl företags möjligheter att lånefinansiera investeringar som enskilda personers möjlighet att finansiera bostadsinvesteringar. Riskkapitalförsörjningen måste lösas för både företag och privatpersoner. Hela kreditmarknadssituationen behöver genomlysas i en parlamentarisk utredning. Då kommer också villkoren för riskkapitalavdrag att belysas. För att frigöra riskkapital vill Kristdemokraterna införa rätt till riskkapitalavdrag på summor upp till 100 000 kronor per år. Dessutom vill vi göra det möjligt att spara skattefritt till en framtida företagsstart i ett s.k. etableringskonto.

Kristdemokraterna avsätter också 500 miljoner kronor för att återställa bankernas förmånsrätt till 100 procent av företagsinteckningen. Bakgrunden till förslaget är de alarmerande rapporterna från bl.a. ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) om att små och medelstora företag inte får låna pengar i bankerna.

Inte mindre än 1,7 miljoner svenskar är privatanställda och kan teoretiskt drabbas av sina arbetsgivares kreditproblem som uppstått på grund av den sänkta förmånsrätten.

Enligt ITPS som på regeringens uppdrag undersökt läget har inte mindre än 16 procent av samtliga företag fått sina krediter prövade under 2004–2005 med resultatet att mer kapital eller ökad säkerhet krävts. Ungefär hälften av företagen uppgav att problematiken uppstått på grund av de ändrade förmånsrättsreglerna. En tredjedel av företagen som uppgav att kreditvärdigheten prövats uppgav också att man fått försämrade villkor eller sämre tillgång på krediter. Hela 37 procent uppgav att man fått öka sitt eget risktagande i form av personlig borgen eller privata pantsättningar. Resterande del av reformen ligger fast. Statens förmånsrätt är fortsatt avskaffad. Den nya konkurslagstiftningen har redan visat sig vara till nytta för att rekonstruera företag i stället för att de ska tvingas gå i konkurs.

Fel! Okänt namn på

5.2 Kvittning av förluster mot intäkt av tjänst

Det skulle betyda mycket för landsbygds- och glesbygdsboende att kunna kvitta förluster på exempelvis upp till 50 000 kronor per år, i en förvärvskälla, mot inkomst av tjänst. Vi föreslår att regeringen utreder och återkommer till riksdagen med ett förslag.

5.3 Infrastruktur för tillväxt, säkerhet och miljö

Satsningar på infrastruktur är inte bara en fråga om ekonomisk tillväxt, utan handlar om en lång rad samhällsliga värden. Den svaga infrastrukturpolitiken resulterar i miljöförsämringar. Också trafiksäkerheten blir lidande utan en förbättrad infrastruktur.

Det är helt oacceptabelt att stora delar av Norrlands vägnät stängs av för trafik under tjällossningen varje år med miljardförluster för bl.a. skogsnäringen.

5.4 Bilen – en nödvändighet

Bra service och lägre diesel- och bensinpris är de åtgärder som svensken tror mest på när det gäller att underlätta livet på lands- och i glesbygd. Vi motsätter oss därför regeringens politik med ständigt ökade drivmedelsskatter. Kristdemokraterna vill i stället sänka momsen på drivmedel. Förslaget innebär t.ex. sänkt pris på bensin med ca 1 kr och 30 öre per liter.

Även med väl utbyggda kollektivtrafiksystem kommer bilen att vara nödvändig i framtiden. Därför måste miljöbilen bli en självklarhet i framtidens miljömedvetna samhälle. Kunskapen finns och tekniken utvecklas snabbt. Samordning, stimulans och investeringar saknas i stor utsträckning i dag. Bilismen och godstransporterna står för en stor del av den ökande energiförbrukningen och de ökade koldioxidutsläppen. Samtidigt är bilen en nödvändighet för rörelsefrihet och bekväma transporter för många människor. För många glesbygdsbor är bilen den enda transportmöjligheten.

5.5 Flyg nödvändigt på fler orter

Flyget är överlägset som transportmedel på långa distanser. Det är av stor betydelse att regionalpolitiskt prioriterade områden får förutsättningar för en rimlig luftfartsverksamhet. Vi konstaterar att flyget är en del i den transportinfrastruktur som blir mer och mer nödvändig för ett väl fungerande näringsliv. De lägesnackdelar som t.ex. Norrlands inland har är inte så lätta att överbygga och kan bli till svåra konkurrenshinder om de inte kan nyttja flyget. När Rikstrafiken beslutar om stöd för flygtrafik till glesbygden, ska även turistresandet räknas in i passagerarunderlaget. Kristdemokraterna avvisar också regeringens höjning av flygskatten.

5.6 Kommunikationsminister

Bristerna inom väg- och järnvägsunderhållet visar att dessa frågor inte får den politiska tyngd som de rätteligen kräver. En orsak är konstruktionen med ett näringsdepartement där en särskild kommunikationsminister saknas. En kommunikationsminister skulle helhjärtat behöva ägna sig åt de viktiga infrastrukturfrågorna. Vi anser att statsministern omgående ska utnämna en kommunikationsminister med eget departement. Sverige behöver en person med kompetens och intresse för att vår infrastruktur och våra kommunikationer ska utvecklas i den takt som krävs för näringslivets och människornas behov i det framtida Sverige.

6 Politik för regional utveckling

Den traditionella regionalpolitiken kan härledas ur 1960-talets glesbygdsproblematik. Framtidens politik för regional utveckling måste förändras och kan inte handla om att tvångsförflytta människor, företag och myndigheter genom olika regionalpolitiska åtgärder. Det är nyetablering eller utökning av myndigheter och företag som ska göras på ett regionalpolitiskt ansvarigt sätt. Det ansvaret har regeringen i alltför hög grad saknat under många år. Detta har lett till att regeringen många gånger tvingats att tvångsförflytta redan fungerande verksamheter – ett samhällsekonomiskt mycket kostsamt och mot personalen inhumant sätt att bedriva regionalpolitik

Vissa statliga myndigheter och företag måste också själva ta ett betydligt större ansvar för en positiv regionalpolitisk utveckling. Luftfartsverket, beslutade t.ex. för något år sedan att förflytta ett 50-tal flygledare från Sundsvall till Arlanda. Detta är ett tydligt exempel på beslut i fel riktning. Alternativet att flytta flygledarna från Arlanda till Sundsvall hade varit ett samhällsekonomiskt och regionalpolitiskt mycket bättre alternativ.

Trots riksdagens beslut om att nya myndigheter ska placeras i inlandskommuner, eller inom pendlingsavstånd till dessa, visar verkligheten att så inte skett. Av nya eller ombildade myndigheter har 65 av 88 under tiden 1992–2002 hamnat i Stockholms län.

Folkrörelserådet, länsbyggeråden, de många lokala byalagens, sockenrådets, samhällsföreningarnas och de lokala utvecklingsgruppernas arbete ger många bra exempel på lokal demokrati i ett underifrånperspektiv. Efter många års arbete och flera landsbygdsriksdagar handlar det nu om att stimulera alla krafter i arbetet med att få i gång tillväxt på landsbygden och de mindre orterna. Vi förespråkar småskalighet med tillgång till service, fungerande kommunikationer och en god miljö. Vi är övertygade om att det kommer att skapa möjligheter till utkomst och arbetstillfällen för många.

För att lyckas med detta är det nödvändigt att skatte-, närings-, arbetsmarknads- och jordbrukspolitiken samverkar med den regionala utvecklingspolitiken. I huvudsak krävs en generell regional politik där människor, näringsliv och offentlig sektor får möjlighet att verka på landsbygd och i gles-

Fel! Okänt namn på

bygd trots långa avstånd, avfolkning, små lokala marknader, brist på utbildad personal och andra svårigheter man står inför.

Det krävs ett underifrånperspektiv på de regionala utvecklingsfrågorna och problemen för att hitta lösningar. I det följande beskrivs därför några samhällsfunktioner som Kristdemokraterna anser är av avgörande betydelse för att stimulera människors vilja och förmåga att ta ansvar för både sig själva, sin familj och den bygd och kommun man bor i. Eftersom den minsta administrativa enheten är kommunen börjar vi i denna.

6.1 Kommunernas roll i den regionala politiken

I enlighet med den kristdemokratiska tanken att bygga samhället underifrån har kommuner, regioner och landsting en stor uppgift i processen för att hela Sverige ska leva. Det måste bli ett högprioriterat område för kommunsektorn att utveckla lands- och glesbygd såväl på fastlandet som på skärgårdens många öar. Målet är att få tillväxt och välfärd att frodas. Undantag måste kunna göras vad gäller t.ex. strandskyddet för att locka fler att vilja bosätta sig i glesbygden. Orimliga fastighetsskatter, som i dag driver fast boende i attraktiva turistområden att sälja och flytta, måste förändras enligt Kristdemokraternas förslag. Då skulle den maximala fastighetsavgiften bli 2 800 kr per år och tillfalla kommunen.

6.2 Regionutveckling

För att på bästa sätt ta till vara de lokala och regionala förutsättningarna krävs ett tydligt och starkt lokalt och regionalt utvecklingsansvar, inte minst för att åstadkomma demokratiskt förankrade och effektiva lösningar. Den lokala och regionala attraktionskraften är beroende av hur kommuner, landsting och regioner i samverkan utvecklar sina verksamheter och skapar förutsättningar för näringsliv, boende, utbildning etc.

Intresset är stort från lokala och regionala folkvalda organ att ta ett större ansvar för att formulera en strategi och att kraftsamla för den egna regionens utveckling. Det visar inte minst engagemanget i bildandet av regionala självstyrelse- och samverkansorgan.

Kristdemokraternas ståndpunkt är att en demokratisk, dynamisk och tillväxtinriktad regionalpolitik förverkligas bäst genom att de folkvalda på regional nivå själva ansvarar för utvecklingsplaneringen av den egna regionen. Därmed ser vi också positivt på utvecklingen mot regionala självstyrelseorgan.

6.3 Avskräckande byråkrati, löses på ”servicecentret”

I varje kommun spelar centralorten en viktig roll. Beroende på kommunens storlek och struktur borde därutöver ytterligare något eller några mindre samhällen eller större byar utvecklas till servicecentret för de omkringliggande byarna. Detta bör naturligt växa fram i samarbete mellan intresseföreningar, byautvecklingsgrupper eller sockenråd, näringslivet, butiken i byn, kyrkan och kommunen med flera. Det ska inte ske i ett uppifrånperspektiv, det måste vara naturligt för alla som deltar i processen att denna utveckling kommer i gång.

Många människor – inte minst i glesbygden – har någon gång funderat på att starta eget. Det kan handla om allt ifrån någon form av turistverksamhet till bilspedition. Tyvärr avskräcker ofta byråkratin människor från att omsätta idé till verklighet. Människor som är duktiga i sin profession är inte alltid duktiga att sköta exempelvis bokföring och blankettifyllande i samband med att starta ett företag med mera.

6.4 Grunds-service

Förutsättningen för ett levande samhälle är att det finns en grundservice-nivå. Alla, ung som gammal, ska inom rimligt avstånd ha tillgång till det som krävs för att leva ett bra liv. I dag hotas den tryggheten genom att vissa glesbygds-kommuner eller glesbygdsdelar i kommuner avfolkas och skolan, affären, banken, systembolaget, posten, apoteket, hälsocentralen och kulturutbudet försvinner.

Nödvändig grundservice ska säkras i servicecentret. De omkringliggande orterna eller byarna där underlaget för grundservice saknas ska också ges möjlighet att samarbeta med servicecentret. Ett sätt att få i gång processen kan vara att kommunen visar sin vilja att bevara landsbygden och tar initiativ till att hjälpa i gång det lokala samarbetet med så många lokala aktörer medverkande som möjligt: politiker, arbetande och arbetslösa, bygderörelse, kyrka, studieförbund, idrottsrörelsen och det lokala näringslivet, posten, bankerna, butikerna med flera. Servicecentret kan företrädesvis drivas av en eller flera privata entreprenörer.

Det är också av betydelse hur skolans upptagningsområde är utformat för att det ska finnas tillräckligt med elever för att undanröja hot om nedläggning.

6.5 Medborgarkontor

Modellen med medborgarkontor lanserades redan i början av 1990-talet av kristdemokraten Inger Davidson som då var civilminister. Vi menar att det finns ett behov av medborgarkontor i kommunerna. De behövs inte minst för att erbjuda service till äldre och till funktionshindrade. På medborgarkontoret bör information finnas samlad både om kommunen och om andra myndighet-

Fel! Okänt namn på

er. Medborgarkontoren ska också vara en mötesplats för dialog mellan medborgare och politikern.

6.6 Kommersiell service

Post- och bankservice utgör en viktig funktion för småföretagen, föreningsliv och alla samhällsinnevånare, inte minst för äldre som inte längre har samma möjlighet till resor och rörlighet. Lantbrevbärarna är på många sätt en livlina för lands- och glesbygdsboende och bör särskilt värnas. Lantbrevbäring och delar av hemtjänsten kan i vissa lägen utföras av samma person.

I en lanthandel kan flera funktioner av kommersiell service samlas. Det är därför viktigt att ta vara på den möjlighet som erbjuds där en fungerande lanthandel finns. Kristdemokraterna ser positivt på postens avtal med lokala butiker för postservice. På samma sätt kan andra typer av verksamheter fungera för ett litet samhälle. Till exempel kan det vara möjligt att det kommunala biblioteket kan ha utlåningsförmedling i en lanthandel. Inte minst betyder butiken möjlighet att kunna bo kvar för många skärgårdsbor på öar utan fastlandsförbindelse. Större samlingslokal kan samnyttjas av skola, kyrkor, föreningar och kulturen. Servicecentret, som vi ovan beskriver, kan också med fördel förläggas i anslutning till lanthandeln. Allt för att få rimliga kostnader för den nödvändiga servicen i glesbygd.

6.7 Offentlig upphandling

Kommunsektorns övergripande mål inom sitt tilldelade kompetensområde ska vara alla invånares gemensamma bästa och välfärd. Vid entreprenadupphandling ska den upphandlande instansen inte göra upphandlingen så stor att enbart större företag har möjlighet att konkurrera. I stället bör upphandlingen delas upp i mindre delar. Detta ger de mindre och ofta lokalt förankrade företagen bättre förutsättningar att vinna upphandlingen. I mindre kommuner och glesbygdskommuner kan detta förfarande vara helt avgörande för det lokala näringslivet.

6.8 Kultur

Mötesplatser för kultur är viktiga för en levande lands- och glesbygd. Därför är bidrag till allmänna samlingslokaler väsentliga inte minst ur ett lokalt och regionalt perspektiv. I glesbygdsområden är dessa lokaler oftast den enda samlingslokalen för sockenrådet, hembygdsföreningen, gymnastikföreningen eller andra ofta ideellt arbetande föreningar. Staten har ett delat ansvar med kommunerna för dessa samlingslokaler och Kristdemokraterna anser att dessa lokaler ska ges en möjlighet att finnas kvar. En riktad stödform för dessa har därför sitt berättigande. En större samlingslokal kan sambrukas av kyrkorna, kulturföreningarna, andra föreningar, skolan med flera.

6.9 Entreprenörskap bör uppmuntras i skolan

Positiva processer skapas framför allt av innovatörer och eldsjälar. Kristdemokraterna anser att politikens viktigaste uppgift är att skapa en samhällsmiljö som frigör människors inneboende krafter. Vi har vant oss vid att det är näringslivets innovatörer som främst står för kreativitet och nytänkande. Men innovatörer finns överallt i vårt samhälle. De ifrågasätter rådande strukturer och har visioner och tankar om nya lösningar på problem de identifierar. Det är viktigt att ta vara på deras kreativitet som kan stimulera näringslivets utveckling lika väl som föreningens eller sockenrådets och därmed hela ortens utveckling.

Kristdemokraterna anser att kommunledningarna måste vara mycket flexibla och öppna i sitt sökande efter alternativ för att upprätthålla en relevant servicenivå i kommunen och för att skapa nya möjligheter för utveckling. Redan i förskolan bör entreprenörskapets betydelse för att skapa ett bättre samhälle beskrivas. Kreativitet och skaparkraft ska uppmuntras. I Sverige finns en djupt rotad ”jantelag” som skapar negativa attityder till företagare, entreprenörer och eldsjälar.

Inställningen till företag och företagande måste förändras. Sverige riskerar i dag att stå inför samma smärtsamma företagsutflyttning, som under 1960- och 70-talet, när varvsindustrin och tekoindustrin flyttade till Asien. Naturligtvis behövs förenklade lagar och sänkta skatter, men själva inställningen till jobb och företagande måste uppvärderas. Det ska vara minst lika berömvärdt, lönande och acceptabelt att vara företagare och entreprenör som att vara NHL-spelare i ishockey eller lottovinnare. Så är det tyvärr inte i dag i Socialdemokraternas Sverige. Detta riskerar att föra vårt land in i stora ekonomiska problem.

6.10 Arbetskraftsinvandring

Utvecklingen i många glesbygdskommuner är dystert, med allt färre innevånare i arbetsför ålder. I flera kommuner är det svårt att hitta personal till vården, skolan och omsorgen. Generösare regler för arbetskraftsinvandring kan bidra till en minskad arbetskraftsbrist. Att tillåta att fler verksamheter läggs ut på entreprenad inom hemtjänst, äldreomsorg, sjukvård m.m. skulle möjliggöra att framför allt fler kvinnor skulle kunna starta egna företag eller tillsammans skapa kooperativa företag. Detta skulle skapa förutsättningar för mindre orter att behålla service och omsorg på hög nivå och möjliggöra för människor att bo kvar.

7 De nya tillväxtprogrammen

De gamla tillväxtavtalens utsträckning förlängdes till utgången av 2003 och ersattes fr.o.m. 2004 av nya regionala tillväxtprogram. Huvudaktör för fram-

Fel! Okänt namn på

tagande och genomförande är de nya regionala samverkansorganen, i form av kommunalförbund som bl.a. får ansvaret för regional planering och tillväxt. Ett kommunalförbund finansieras genom vad de i förbundet ingående kommunerna skjuter till av resurser. Det är oklart hur det kommunala samverkansorganet, som ska ansvara för de regionala tillväxtprogrammen, ska finansiera sin verksamhet. Om inte staten skjuter till nödvändigt kapital för att administrera nyordningen, får de kommuner som bäst behöver få nytta av tillväxtprogrammen ännu en pålaga av staten som inte finansieras.

Kristdemokraterna avvisar inte tanken på ett kommunalförbund som samverkansorgan under en övergångsperiod intill ett direktvalt regionfullmäktige får ansvaret för att samordna regionens utvecklingsinsatser. Detta förutsätter dock större inslag av statlig finansiering.

8 Universitetens och högskolornas uppgift

I universitetens och högskolornas uppgifter ingår ett nära samarbete med samhället. Det gäller såväl offentliga verksamheter på både kommunal och regional nivå som näringslivet. Vi anser att ett regionalt partnerskap utan universitet och högskolor som en av aktörerna, för framtagande av regionala tillväxtprogram, blir för svagt. Det är därför viktigt att kommuner och regioner involverar dessa för att de aktivt ska medverka med sina kunskaps- och forskningsresurser. Vi är också övertygade om att distansutbildning är en möjlighet för glesbygdsboende att få del av högre utbildning.

Universiteten och högskolorna bör speciellt på mindre orter medverka till att lokala "kluster" bildas, där företag och universitet/högskolor i växelverkan stimulerar varandra. Kunskapsintensiva företag tillsammans med universitet/högskola kan här utveckla nya produkter och hjälpa forskare att kommersialisera sina idéer. De mindre högskolorna kan omöjligt ha samma bredd på forskningen som de större universiteten, men de bör sträva efter att styra in på nischer som överensstämmer med regionens näringslivsstruktur. Då ökar förutsättningarna för att många idéer skapas som sedan kan utvecklas till företag – företag som sedan kan skapa arbetstillfällen och resurser till en positiv utveckling i regionen.

9 Näringslivet

Det är inte enbart geografiska skillnader som innebär olika förutsättningar för företagande. Grunden finns till stor del hos företagaren själv. Det handlar om hur möjligheter och resurser tas till vara men också hur en affärsidé formuleras och genomförs. Därför kan vi å ena sidan konstatera att de regionalpolitiska stöden aldrig kan ersätta entreprenörskap, företagarganda, kreativitet och dynamik. Å andra sidan är vi väl medvetna om att en programverksamhet,

Fel! Okänt namn på

som t.ex. de regionala tillväxtprogrammen, kan bli en startpunkt för något nytt i ett litet företags utveckling.

Kristdemokraterna anser det viktigt att närings- och skattepolitiken och regler för företagandet utformas så att de uppmuntrar och ger förutsättningar för eldsjälarna och innovatörerna att våga ta risker. De ska också finna det mödan värt att starta och driva verksamheter av olika slag.

Det är viktigt att näringslivets regionalt förankrade, och regionalt ägda, institutioner tillvaratas för förmedling av bl.a. statliga resurser. Ett exempel på detta är IUC, industriella utvecklingscentrum.

10 Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruket är hörnstenar för en levande lands- och glesbygd. Det är en angelägen satsning att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jord- och skogsbruksnäringen.

Kristdemokraternas jordbrukspolitik syftar till fortsatt användning av åkermarken för livsmedelsproduktion. Jordbruket ska ha likvärdiga konkurrensvillkor med omvärlden. Därför ska skatter och avgifter på el- och eldningsolja, diesel samt handelsgödsel harmoniseras med övriga EU-länder.

Skogsnäringen är den bransch som svarar för de största nettoexportinkomsterna till vårt land. Skogsbruket och den därmed sammanhängande förädlingsindustrin är sedan länge en viktig svensk basnäring. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri ska kunna utvecklas i framtiden krävs övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som främjar såväl produktions- som miljömål.

Skogsvårdsorganisationens insatser för aktiv rådgivning och information till framför allt skogsägarna har varit otillräckliga. Därför bör dessa insatser, speciellt produktionsrådgivningen, öka. Kristdemokraternas förslag på detta område utvecklas i motionen på utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med mera.

11 Satsa på marknadsföringen av Sverige som turistland

Sverige har, enligt många turistexperter, fantastiskt goda förutsättningar att bli ett framgångsrikt turistland. Vi har en vacker natur, ren luft och rent vatten, en spännande historia och ett rikt kulturutbud över hela landet. Vi har också områden som kan erbjuda en upplevelse av tystnad, något som alltfler i våra mest tätbefolkade regioner i Europa efterfrågar. Även det odlade landskapet med hagar och ängar och den bygdespecifika kulturen är attraktiv. Vårt klimat, med tydliga sommar- och vintersäsonger, ger förutsättningar för ett brett och intressant utbud.

Fel! Okänt namn på

Turismen som bransch tillhör världens snabbast växande. Men så är det tyvärr inte i Sverige. Några tillväxthämmande faktorer är regelkrångel, brist på riskkapital, högre moms än grannländerna och eftersatt underhåll på infrastrukturen.

Den viktigaste förklaringen är att den socialdemokratiska regeringen inte förstår potentialen i turistnäringen och de fördelar som en växande turistnäring skulle ge. Våra nordiska grannländer har lyckats betydligt bättre med att ta till vara turistnäringens potential. I Kristdemokraternas motion Turistnäringen redogörs för våra förslag för att göra turismen till en tillväxtnäring. Vi satsar 100 miljoner kronor per år utöver regeringens anslag på turistfrämjande åtgärder, vilket är dubbelt så mycket som regeringen anslår. Kristdemokraterna gör bedömningen att detta är en satsning som kommer att generera närmare 100 000 nya arbetstillfällen inom en tioårsperiod och många av dessa i glesbygd.

Detta skulle betyda att vi fördubblat svensk turistnäringens omfattning och innebära att vi, från att vara ett av EU:s sämsta länder i denna gren, blir medelmåttiga.

Den regionalpolitiska effekten blir både kraftig och långvarig. Utlänningars turistande i Sverige omsätter i dag mindre än hälften av EU-genomsnittet på turism. Kristdemokraternas satsning ska inriktas på marknadsföring av det som är unikt för Sverige: glesbygden, vildmarken, fjälltrakterna, landsbygden, midnattssolen, allemansrätten, våra många sjöar och älvar och vår vackra kust. Det handlar också om möjligheterna till fiske, jakt, bär- och svamp-plockning, kanotsafari, forsränning, bo på lantgård med mera. Naturligtvis kommer även storstäderna att få glädje av denna satsning. Men turism i storstad är inte lika unikt som vår gles- och landsbygdsturism. Sverige behöver inte vara sämst i Norden på turism!

12 Den europeiska sammanhållningspolitiken

Regionalpolitik på europeisk nivå sker framför allt inom ramen för den s.k. sammanhållningspolitiken. EU har som mål att verka för ekonomisk och social sammanhållning, global konkurrenskraft och en hållbar utveckling. Dessa mål ska uppnås samtidigt som subsidiaritetsprincipen, goda styrelseformer och medborgarinflytande utvecklas. I dag deltar samtliga unionens regioner i sammanhållningspolitiken, vilket är en viktig princip för att göra denna politik angelägen för alla.

Socialdemokraternas hållning i fråga om sammanhållningspolitiken och strukturfonderna är mycket otydlig. I och med EU:s utvidgning med nya medlemsländer som har stora utvecklingsbehov är vi medvetna om att utrymmet för oss i Sverige och många andra medlemsländer är begränsat vad gäller strukturfondsmedel. Detta får dock inte innebära att Sverige drar sig undan från den solidariska sammanhållningspolitiken och dess mervärden för union-

en. En stark sammanhållningspolitik måste omfatta hela unionen och i det samarbetet ska vårt land ingå.

Det är helt rimligt att de fattigaste regionerna ska prioriteras i ett nytt mål 1. Samtidigt ska stödet även fortsättningsvis innehålla stöd till de extremt glest befolkade områdena i norra Sverige och Finland. Regeringen anser att sammanhållningspolitiken ska ändras från utjämning mellan regioner till utjämning mellan länder. Detta är en politik som riskerar att slå hårt mot svensk glesbygd.

Sammanhållningspolitiken handlar dock inte bara om pengar, utan även om andra mycket viktiga värden. Genom sammanhållningspolitiken försöker EU ge stöd till regioner med ekonomiska problem inom den gemensamma marknaden. Politiken ska också vara ett verktyg för att nå unionens mål kring bl.a. ökad konkurrenskraft. Dessutom ger den en viktig gemensam referensram för utvecklingspolitik och skapar gemensamma mål för gränsöverskridande samarbeten. Genom politiken ges stöd för utbyte av kunskap och erfarenheter.

EU:s sammanhållningspolitik har en unik uppgift i arbetet för att knyta samman regioner över nationsgränserna. Det är viktigt att Sverige ger tydliga signaler till kommissionen att vi aktivt arbetar för att glesbygden även fortsättningsvis ska vara en del av det framtida strukturfondsområdet i EU. Det är också viktigt att åtgärder vidtas för att förbättra kontrollen och möjligheten att beivra fusk. En reformering av regelverket bör innefatta minskad byråkrati och ökad effektivitet.

13 Anslagen

Beträffande regeringens förslag till anslag under utgiftsområde 19 för budgetåret 2005 förslår vi förändringar enligt följande.

13.1 Satsning på turism ger nytt liv i gles- och landsbygden

Kristdemokraterna satsar 100 miljoner kronor per år utöver regeringens anslag på turistfrämjande åtgärder under åren 2006–2008. Vi överför dessa pengar från utgiftsområde ”regional utveckling” till utgiftsområde ”näringsliv, turism”. Kristdemokraterna gör bedömningen att detta är en satsning som kommer att generera närmare 10 000 nya arbetstillfällen per år, fördelade på både storstad och glesbygd. Det är just i gles- och landsbygd som de unika turistprojekten kan skapas, i jämförelse med den mer traditionella storstadsturismen. Detta kommer att bli en mycket viktig regionalpolitisk satsning – en satsning som dessutom finansierar sig själv, redan vid en årlig halvprocentig ökning av den utländska turismen i Sverige. Vi tror att en 10-procentig ökning per år är realistisk.

Fel! Okänt namn på

13.2 Landsbygdsån

Anslaget på 10 miljoner kronor disponeras av Nutek. Regeringen har fr.o.m. 2005 successivt avvecklat landsbygdsånet. Kristdemokraterna väljer dock att avskaffa landsbygdsånet i något snabbare takt än regeringen och föreslår att anslaget sänks med 5 miljoner kronor 2006.

Stockholm den 5 oktober 2005

Lars Lindén (kd)

Maria Larsson (kd)

Mats Odell (kd)

Annelie Enochson (kd)

Per Landgren (kd)

Mikael Oscarsson (kd)

Stefan Attefall (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Else-Marie Lindgren (kd)